

Egy ügyvéd átváltozása

Lesz, aki tudja, lesz, aki nem szokta olvasni írásaimat s így nem tudja, hogy már néhányszor belekezdttem abba a történetbe, mely hivatalos okmányként tanúsítja, hogyan lett belőlem, Hiszek Tóbiás ügyvédből — író? Most azonban végére járok a dolognak s többé nem kalandozok se jobbra, se balra. Éppen ezért kezdem a lényegen.

Miután irataim nem voltak rendben, s nem tudtam igazolni anyai nagyapám származását, negyvenháromban kizártak az ügyvédi kamarából. Mit tehettem volna? Ugyan mit? S akkor eszembejutott ifjúságom régi álma, ősi vágya, vágy, amit talán pont attól a nagyapámtól örököltem, akinek származását nem tudtam igazolni, vágy a föld, a növény, a kert után és beléptem napszámosnak a „Kolibri”-kertészetbe.

Kora tavasszal nyílt meg előttem a zöldre festett óriási kapu, mely mögött álmaid tündéerkertje feküdt. Kezemben szorongattam a levelet, melyben a vállalat tulajdonosa értesített, hogy tekintettel a körülményekre, felvesz, de megjegyezte, reméli, tisztában vagyok vele, hogy növényeinek nem jogtudósra, hanem munkásra van szükségük. Tisztában voltam vele. Csak azt nem tudtam, hogy a kertészkedés nem olyan ártatlan, gyengéd, lehelletfinom mesterség, mint az ember hinné.

Mint ahogy az ügyvéd sem viheti sok ra, ha szigorúan a szabályokhoz tartja magát s kicsit nem keményíti meg szívét, a kertészből sem lesz semmi, ha nem erőszakoskodik.

Mert kit érdekel, mondjuk, májusban a jácint? Senkit. Annyit találni a piacon, hogy Dunát lehet vele rekeszteni. Ha meg akarsz élni hivatásodból, akkor tudni kell annak minden csínját, bínját. Így tanultam meg, hogy a jácinthagymát szépen cserepekbe rakjuk és egymás mellé állítjuk a melegház padjai alá. Nem a padra. Nem tévedtem, hanem a pad alá. Az üvegház ugyan azért készült üvegből, hogy télen is meleget, s főleg napot adjon a növénynek, de van, amikor csak módjával szabad bánni a napsugarakkal. A jácinthagyma a sötét melegben megered és hajtani kezd. Kicsírázik a pad árnyékában, előbújik a szára a zsiros fekete földből, s ösztönösen keresi a világosságot, a napot. Ösztönösen érzi, hogy valahol a pad alatt kuksol, s ha siet jó nagyra, hosszúra nőni, talán el is érheti mind a kettőt. Vékony vértelen, halvány szára hát kapaszkodik felfelé, mint ahogy a pincelakó kapaszkodik az ablakhoz. Még kis bimbókat is nevel a szerencsétlen. Bimbókat, amik a sötétség gyermekei. Éppen, mint a nagyon szegény pincelakó embereknél.

Aztán, mikor odakint már enyhébb lesz a tél, picit talán az útszéli fű is kizöldel, felrakjuk a sápadt, bimbós növényeket a pad tetejére, az ablakok mellé, a világosság, a nap felé, s a bimbó, végtelen örömeiben, hirtelen kipattan.

S március végén kész a jácint.

Sok apró fogással csalogatja a kertész a virágokat, akár az ügyvéd a kliensét.

Hanem, mégsem ez történetem lényege, ezt csak mellékesen mondtam el. Hanem fontosabb ennél, hogy ott, a „Kolibri”-kertészetben, a virágok és örökzöldek közt — ahogy mondani szokták nagy írók életrajzában — ott vettem először tollat a kezembe, ott próbálkoztam az első versekkel és az első elbeszélésekkel. Persze csak magamnak írtam és nem a nagy nyilvánosságnak. Akkor még nem is álmodtam róla, hogy valaha a toll lesz a hivatásom.

Kapálgattam, ültetgettem, írogattam, és mint annyian mások, vártam a háború végét.

Talán, ha igazi regényírónak születtem volna, bár még lehetek az is, most leírnám annak a várakozással töltött esztendőnek ezer apró részletét, melyet az olvasó ugyanolyan jól ismer, mint én. Most még azonban nem vagyok regényíró és elbeszélésem nem szánom okulásul a jövő nemzedéknek. Legalábbis a részleteket nem, ha még olyan fontosak is, mint egy háború. Csak éppen annyit említek meg, amennyi okvetlenül szükséges történetem megértéséhez.

Tehát a jácintnevelés fortélyát tanulgattam, mikor híre jött, hogy a németek bevonultak az országba és már jönnek is Szabadka felé. Az első futár a könyve-

lőnk felesége volt, aki ebédet hozott az urának és aki elmondta, hogy ő bizony nem tudja mi lesz, de Topolyán a magyar hadsereg ellenállt.

Igaz volt-e, nem-e, nem tudom, csak azt tudom, hogy délután már tényleg itt voltak a németek. Ha igaz volt, akkor az ellenállást elfojtották. A dolog olyan gyorsan történt, hogy az ember nem ért rá megijedni. A német katonák csendben, szabályos sorokban, rendezetten vonultak be a városba, hangjukat is alig lehetett hallani és mire az ember megijedt volna, a megszállók viselkedése mindenkinek viszaadta a bátorságát.

Ezután történt, hogy egy vasárnap összetalálkoztam ügyvédkorombeli, nagy ügyfelemmel, Anker Zoltánnal, a „Gyásztemetkezési cikkek papírárugyára” egyik társtulajdonosával. Azt hiszem megőrült, mikor meglátott. Karon fogott és azt ajánlotta, sétáljunk egyet, hiszen régen láttuk egymást.

Sétálgattunk. Ő elmondta, hogy bátyja és társa bevonult katonának, de hónapok óta nem jött róla hír. Én pedig elmondtam, hogy miután irodámat be kellett csuknom, kertész lettem. Végtelenül sajnálkozott és kijelentette, hogy esetleg felvenne üzemébe, az irodába, de már van egy zsidó alkalmazottja és így a dolog nem olyan egyszerű. Kikértem magamnak, hogy lezsidózzon, kijelentettem, hogy nem vagyok antiszemita, de nem szeretem, ha zsidónak tartanak. Semmi más bajom nincs, csak képtelen vagyok anyai nagyapám születésének körülményeit kikutatni, de most már nem is keresem tovább.

Azzal búcsúztunk, hogy reméljük, hamarosan újra találkozunk.

Tavaszi derekán a külvárosban kiürítettek néhány uccát és gettót csináltak a zsidók számára.

Utam naponta elvezetett e mellett a városrész mellett. Talán néha be kellett volna mennem ebbe a tilos negyedbe, talán meg kellett volna keresnem egy-két régi ismerősömet, s nem tettem meg. Nem a tilalom miatt, amitől nem féltem, hanem inkább átkozott természetem miatt. Nincsenek idegeim szembenézni a bajokkal. Nem tudtam szembenézni más bajaival sem. Latolgattam, gondolkoztam, tervezgettem nem egyszer, s lehet, hogy a végén mégis rászántam volna magam erre a lépésre, ha egy napon nem pakolták volna fel az egész gettót és nem vitték volna el valahová.

Ősz elejére pedig a magam részéről befejeztem a háborút.

Szinte észrevétlenül jött. Még csipegettem a krizantémok hajtásait, szedegettem a paradicsomtöveket, hogy a zöld paradicsomot pirosra érleljük az üvegházban, tehát tele voltam dologgal, mikor megérkeztek az első partizánok.

Nagyot, mélyet, boldogot lélekzettem.

Nekem ennyi volt az egész.

A harcok még folyták, nekünk folytatni kellett a munkát és folytattuk is teljes erővel. De télen, amikor a kert már üres lett, bejelentettem, hogy a „Kolibri”-kertészetből ezennel kilépek.

Tavasza pedig a kapubejárat mellett újra ott díszelgett a zománc tábla:

Hiszek Tobiás ügyvéd-advokat

Megmondom úgy, ahogy van. Néhány barátom, ismerősöm, akiktől akkor derült ki, hogy tulajdonképpen jóbarátaim és ismerőseim, nem ajánlották, hogy folytassam a régi mesterséget. Magyarázták, hogy az a világ, ami ezután jön, merőben különbözik a régitől. Mi most nekilátunk a szocializmus építésének és ügyvédre ott semmi szükség. Eleget szenvedtem, mondták, itt az ideje, hogy elfoglalam méltó helyemet a társadalomban.

Talán igazuk volt. Most már mindegy. Akkor nem hallgattam rájuk. Az ember, mire haja őszülni kezd, akarva, nem akarva, kicsit filozófus is lesz. Én örömmel vettem tudomásul, hogy a kapitalista rendszer nálunk megbukott és végre igazságosabb, indokoltabb, haladóbb eszmék kerültek uralomra. Éppen ezért akartam ügyvéd maradni. Azt hittem, úgy gondoltam, hogy ez az én világom. Nem kell hazudozni, nem kell pereket kitalálni és perira tokat erőszakolni a bíróságra, hanem egyenesen, nyíltan ki lehet állni az igaz ügyért. Meg fogom találni a helyemet, mert minden tisztességes ügyvéd meg fogja találni végre a neki járó helyet ezen a világon.

Hogy megbuktam, annak egyáltalán nem a szocialista társadalom az oka, hanem egészen más.

Anker Zoltán hozta hozzám az első ügyfelet, akinek a dolgát sikerült bíróságon kívül elintézni.

A következőről volt szó: A zsidók deportálása előtt egy Klein nevű kereskedő arany holmiját Anker Zoltán egy távoli rokonára bízta megőrzésre. Nem volt szó éppen óriási vagyonról, de — úgy látszik — nem is volt egész jelentéktelen a rábízott holmi értéke. Klein hazajött a háború után és kérte a dolgait, a rokon azonban nem adhatta vissza, mert — mint mondta — az oroszok teljesen kifosztották a lakását és elvitték Klein aranyait is. Miután a kereskedő perrel, sőt feljelentéssel fenyegetőzött, Anker elhozta hozzám rokonát, akit Boros Bélának hívtak és rámbízta képviselését.

Egyszerű, kopottas, kicsit dadogó ember volt ez a Boros, akiről lerítt a becsületesség. Hiszen azért is bízott meg benne Klein úr. S mit lehet tenni, ha ilyen szerencsétlenség történt?

Még jó, hogy életben maradt, magyarázta nekem Boros. Azt állította az orosz katonáknak, hogy nincs semmije s mikor azok megtalálták a kályhába rejtett ékszereket, majd felfalták.

Hallottam nem egy ilyen esetről, nem egy fosztogatásról, elhívtam hát Klein urat, szembesítettem a dadogó, ijedt ügyfelemmel és meggyőztem róla, hogy itt nem marad más hátra, mint lenyelni a keserű pilulát. Úgy látszik ő is belátta, hogy a dolgon nem lehet segíteni és az ügyet lezártuk.

Régi szabály, hogy az ellenfélből lesz a legjobb ügyfél, s Klein úr tényleg ilyenné vált hamarosan. Volt ügyes-bajos dolga és sokáig viaskodtunk a körül az örökség körül, mely a háború befejezése után reá várt.

Klein János nem lehetett szegény ember soha, a háború folyamán azonban vagyona nagy részét elvesztette. Szerencséjére háza sértetlen volt, a város alatt négy hold szőlőjét a legjobban termőben találta s ezzel elkezdhette új életét. A gondok és nyugtalanságok csak később kezdődtek, majd egy évvel azután, hogy nálam járt a Boros-féle ügyben, mikor a deportációban elpusztult rokonságának vagyonát kellett számba venni. Hosszú, áldatlan eljárások és perek bonyodalmába került, amik majdnem felmorzsolták idegeit. Ezek a viaskodások jobban megviselték, mint szeretneinek halála.

Itt különösen unokaöccsére gondolok.

Eleinte még kétségekkel küzdött.

— Nem tudom — mondta — egyszerűen, nem tudom mit tegyek? Ha szegény elpusztult bátyám vagyonát kellene örökölnöm, akkor se tudnék soha megszabadulni szörnyű halálának emlékétől. De tulajdonképpen a nálam húsz évvel fiatalabb unokaöccséről van szó. Őt illette meg a vagyon, ő lépett volna apja helyébe, az ő halálával változott meg az örökség rendje, az ő vagyonát öröklöm.

És szeme tele volt könnyel.

Igyekeztem megnyugtani. Ami megtörtént, megtörtént. Bátyja meghalt, unokaöccse is, az élet pedig megy tovább.

Mikor néhány nap múlva be akartam adni a holtányilvánítás iránti kérvényt, kiderült, hogy már megelőztek. Klein úr szintén elhunyt sógornőjének családja már holtta nyilvánította a fiút is, apját is, anyját is, mégpedig úgy, hogy a tanúk vallomása szerint előbb a fiú halt meg, aztán az apa, majd végül az anya.

Ha látták volna Klein urat, mikor elolvasta a végzést, melynek egy példányát magamhoz vettem. Szinte örvöngött. Micsoda körmönfolt gázság, micsoda rablás, micsoda kegyeletsértés. Hamistanulás miatt fel kell jelenteni mindenkit, aki résztvett ebben a szélhámosságban. Még hogy a fiú halt meg először. Ki állítja ezt, ki tudja, ki volt ott? Persze, család az egész, hogy őt kijátsszák. Ha a fiú halt meg először, akkor az apa vagyona természetesen a feleségére szállt, utána pedig az ő rokonsága következne. Gazemberek, csirkefogók, brigantik. Hát igenis az asszony halt meg először, utána az apa és gyerekük túlélte mindkettőjüket, vegyem tudomásul. Tíz tanút tud állítani, ha kell. Mindjárt fel is sorolta a tanúk neveit, akik pontosan emlékeztek rá, hogy és mint történt a dolog. Majd ellátjuk a baját annak a szélhámos társaságnak, mely nem áll hamis tanúkkal operálni, hogy megkaparinthassa szegény bátyám keservesen keresett vagyonkáját.

E körül folyt a viták, eljárások, pereskedések szünni nem akaró sora. Hatályon kívül helyezni az első végzést, kihallgatni a tanúkat, feljelenteni az első eljárás tanúit és a többi és a többi.

Csúnya ügy volt, mondhatom.

Hanem a végén kiegyeztek. Akkor én nagy szerencsének tartottam, hogy a két család közt sikerült az egyezséget létre hozni. Meg voltam róla győződve, hogy minden a legnagyobb rendben van és mindannyian megelégedetten vettük tudomásul az áldatlan küzdelem befejezését.

Nem így volt.

Anker Zoltán bátyja sem jelentkezett soha többé és így ő maradt a „Gyász” temetkezési cikkek papírúgyára vállalat egyetlen tulajdonosa. Azelőtt én jártam hozzá az üzembe, most megváltozott a helyzet és ő lett csaknem mindennapos vendég irodámban. Igaz, a legelején kicsit összezördültünk. Ez akkor volt, mikor az agrárreform során hozott végzés elleni felebbezésemet kifogásolta. Megmagyaráztam neki, hogy nincs értelme a felebbezésnek, mert csak a törvényben megengedettnél több földjét vették el tőle, de hiába erősködtem, ő köttte magát hozzá, hogy készítsem el a felebbezést. Nem volt mit tennem, megcsináltam és átadtam neki, hogy olvassa el. Kereken kijelentette, hogy a panasszal nincs megelégedve, s hogy valami egész mást gondolt. Mit? Azt ő maga se tudja, de nem így képzelte. Minden nagy kapu mellett van kis kapu is. Ott van például a fia. Az nem családtag, neki is jár külön három hektár.

Miért nem családtag? Mert ebben a pillanatban az egyetemen tanul és nincs idehaza? Hát ez nem érv. Szamárságokat nem írok, mert nincs semmi értelme.

Sehogy se tudtuk megérteni egymást, de a végén belenyugodott.

Lassan olyan barátság féle fejlődött ki köztünk. Megismerkedtem családjával, feleségével, kisebbik fiával (akkor járt a hatodik gimnáziumba) és nem egyszer vacsoráztam náluk. Hát, ami azt illeti, békebeli konyhát vezettek. Étkezés után még kicsit borozgattunk, lejátszottunk néhány játszma sakkot, aztán olykor-olykor haza is kísért. Társaságba egyébként nem jártak, úgy látszott, én voltam az egyetlen vendég a házukban és így nem csoda, ha a viszony közttem és az Anker család közt meleg és meghitt volt.

Egyik nap arra ébredtünk, hogy a vállalatot — mint a többi nagyobb üzemet is — nacionalizálták. Tulajdonképpen már régen tisztában volt vele mindenki, hogy a köztársaságról jön, ahol kihallgatáson volt. Magánszámlája körül valamit nem találtak rendben. A köztársaság szerint állítólag feltűnően sok pénzt vett fel üzében az utolsó néhány hónapban. Sokkal többet, mint azelőtt bármikor és kertelés nélkül közölték vele, hogy az a gyanú merült fel, hogy ki akarta játszani a nacionalizálási rendeletet.

Ha azt mondom, hogy jobban meg voltam ijedve, mint ő, biztosan túloznék, de már említettem, hogy rosszak az idegeim, és nehezen viselem el, ha barátaimat valami kellemetlenség éri. Márpedig féltem, hogy ez a magánszámla ügy nem fog símán lebonyolódni. Persze, kikérdeztem, hogy s mint áll a dolog, ő pedig azt felelte, hogy tényleg nagyobb összegekre volt szüksége mostanában, azonban magánadósságai voltak, az élet is sokba kerül, de esze ágában se volt, volt, hogy az államot megkárosítsa. Fogalma se volt arról, hogy elvehetik az üzemet.

Nos, ez az utolsó kijelentése nem volt őszinte, de hiszem ez most nem fontos, a barátomról van szó.

A vizsgálat folyt tovább. Ismertem jól a kirendelt szakértőt és egyszer megkérdeztem tőle, mi a véleménye az egész dologról, de akkor még nem tudott, vagy nem akart válaszolni. A háború befejezése óta lebonyolított üzleteket kellett rekonstruálnia, megállapítania a leltárt, bevételt, kiadást és főleg, milyen összegekkel terhelte Anker Zoltán a számláját az utolsó néhány évben? Különösen a nacionalizálás előtti néhány hónapban. A vizsgálat elég lassan halad, mert a könyvelés nem volt se pontos, se helyes és így a dolog eltart még egy darabig.

Barátommal naponta beszélgettünk. Vagy ő volt nálam, vagy én nála és latolgattuk a lehetőségeket. Mi várható? Vádat emelnek-e, vagy nem? Elítélhetik-e egyáltalán, s ha igen, mennyire? Különös, de nekem úgy rémlett, mintha az idő múlásával Anker mindig nyugodtabb lenne. Én annál idegesebb voltam. Neki az volt a

véleménye, hogy nincs olyan törvény, amely megtölthetné neki, különösen visszamenőleg, hogy mit csináljon a saját pénzével. Ebből megérthettem, hogy tényleg nem volt alaptalan a gyanú és Anker tényleg igyekezett kinnlevőségeit behajtani és a pénzt kivenni a vállalatból. Emiatt voltam nyugtalan. Ha igaz, amivel vádolják, ha tényleg jelentékeny az utolsó félévben felvett összeg, akkor nem vitás, hogy a pénzt meg akarta menteni a mindenki előtt jólismert jövő elől. Márpedig ilyen körülmények közt el fogják ítélni és számomra ez a gondolat szörnyű volt. Nem is annyira miatta, hanem inkább a felesége és gyerekei miatt. Én tudom, mi a fogház, nem egyszer voltam ott és ismerem azt az érzést, amikor az ember mögött becsukódik egy ajtó, amelynek belül nincs kilincse. De a legrémesebb, hogy a feleség előtt mindez még megrázóbbnak látszik, mint a valóság. Nem akartam, hogy elítéljék Anker. Végeredményben egy kicsit igaza is van. A nacionalizálás pillanatáig a saját vagyonával azt tehetett, amit akart. Meg kell őt menteni. Valamilyen módon meg kell menteni a börtöntől.

Nem állítom és sose állítottam, hogy ügyvédi gyakorlatom teljesen makulátlan volt, de soha nem követtem el tudatosan olyasmit, ami törvénybe ütközött volna, vagy ellenkezett volna erkölcsi felfogással. Csak ebben az egyetlen esetben. Sok évig ügyvédeskedtem, életem javarészét leéltem, de ez volt az egyetlen eset, amikor olyasmíhez folyamodtam, amit nem tartottam sose méltónak egy ügyvédhez. De érte tettem, a barátomért, a családjáért, azért, mert úgy gondoltam, hogy joga van az önvédelemre és — ami a legfontosabb, — hogy üzeme államosítva lett, már úgyis tény. Annyi legyen elég a nacionalizálásnak.

Valahogy be kellene csúsztatni a könyvelési nyugták közé néhány utólag dátumozott, nagyobb összegről szóló elismervényt. A szakértő még távolról sem kész a munkájával. Ő maga mondta, hogy a könyvelés hibás, egyáltalán nem lesz rendkívüli, ha talál néhány lekönyveletlen tételt. Nem tudom, mekkora a hiány, nem akarja megmondani, de hát ez az ő dolga. Talán nem szép, hogy titkolózik előttem, de most nem érdemes formáságokkal törődni, azonban ez az egyetlen út. Másképpen baj lesz.

Ankernak felragyogott a szeme. Elgondolkozva bólingatott, de nem felelt semmit.

Nem tudom, hogy csinálta, de megcsinálta. Onnan tudom, hogy mikor tárgyalásra került a sor, a szakértő említést tett a bíróság előtt vagy fél millió lekönyveletlen tételről, s én azonnal megértettem, hogy a fél millió, az a bizonyos hiány... Illetve csak egy része. Mert kevés volt.

Igen, Anker Zoltán ellen kiadták a vádiratot, mert több, mint egy millió dinárral nem tudott elszámolni. Ezt az összeget a nacionalizálás előtti négy hónap alatt vette ki üzemből.

Nem akartam képviselni a törvényszék előtt. Mondtam neki, hogy az orvos nem szereti barátait operálni és az ügyvéd sincs másképpen. Hát ha hibázom, — magyaráztam — s ezt sose tudnám megbocsájtani magamnak.

Ő azonban ragaszkodott hozzám és nem menekülhettem.

Elővettem minden ékesszólásomat. Elmondtam, hogy tisztességes ember áll a bíróság előtt, s bizonyíték sincs bűnössége mellett. Hivatkoztam arra, hogy soha nem képviseltem igaztalan ügyet, amit a bíróságon mindenki jól tud és szinte személyes felelősséget vállaltam azért, hogy Anker Zoltán ártatlan.

Ő meghatottan hallgatta védőbeszédemet, néhányszor szeme is könnybelábadt, mikor ecseteltem törvényiszteletét és szerénységét.

Ne vegyék önteltségnek, azonban a bíró is ember és ő is mérlegeli a személyes benyomásokat. A bíró is tudta, hogy nem szoktam nagy szavakkal dobálózni, mikor tehát kihirdette az ítéletet, tisztában voltam vele, hogy szavaimnak volt valami kevés hatása. Sajnos, kevés. Anker Zoltánt az enyhítő körülmények figyelembe vételével — hat havi fogházra ítélték.

Ami tőlem tellett megtettem. Ha a teljes összegre csempészett volna nyugtákat az iratok közé, felmentik. Tévedett. Vagy úgy érezte, hogy sok lett volna. Vagy könnyelmű volt és tényleg azt hitte, hogy nem ítélik el? Nem tudom.

Szótlanul mentünk egymás mellett az ítélethirdetés után. Megkérdeztem, hogy feljön-e hozzám most az irodába? Nem akart. Le volt sújtva. Köszönés nélkül hagyott ott az utca közepén.

Nehezbelt rám.

Ez igazságtalanság.

Mit tehettem volna még azon felül, amit tettem? Nem haragszom — mondtam magamnak, — meg kell értenem lelkiállapotát, de azért ez nem volt szép tőle.

Soha többet nem jött hozzám. Még az utcán is elkerült, ha meglátott.

Igazán bántódtam. Tényleg én volnék a hibás?

Levelet írtam neki, melyben kértem, keressen fel a felelősség megbeszélése végett, de levelemre nem válaszolt.

Szakított velem.

Később jó néhány ember emlegette előttem ezt az Anker-ügyet. Ismerősök, ügyfelek, csak úgy mellékesen, mikor valamiről beszélgettünk, kérdezősködtek a felől, hogy is történhetett, hogy valaki, aki végeredményben nem tett semmit...? Valaki odavetette: talán műhiba? és mosolygott hozzá.

Műhiba? Már mint hogy én elkövettem valami hibát? Ugyan kérem. Hiszen éppen én... Nem, nem hiszem. Vagy ki tudja?

Egyszer felkeresett régi ismerősöm, Klein úr is. Az iratait kérte. Meglehetősen hivatalosan hangon beszélt velem. Sürgős a dolga — mondta. Kiadtam az iratait és érdeklődtem, hogy miért keresi őket? Határozott megvetéssel nézett végig rajtam. Hm — felelte —, azt hiszem az egyezség alaposan megkárosított. Igen. Megkárosított. Nem gondolja, ügyvéd úr? Mondhatom, alaposan csalódtam Önben. De hiszen nem csoda. Mint hallom, Anker is megjárta magával.

Akkor már rájöttem, hogy az emberek azt hiszik, hogy én vagyok a bűnös az Anker-ügyben. Ő az ártatlan, szenvedő alany, aki nem követett el semmit, én azonban kijátszottam, elítéltettem. Elárultam az ügyfeleimet. Nem védtem, nem tettem semmit az érdekében. Ellenkezőleg. Adatokat szolgáltattam ellene. Hamis adatokat. Én vagyok a bűnös és, hogy megússzam, mindent Ankerra fogtam, akít a bíróság most helyettem ítél el hat hónapi fogházra.

Napról-napra világosabb lett előttem a helyzet.

Éreztem, hogy egész életem erkölcsi alapja megingott a világ szemében. Anker Zoltán megmagyarázta mindenkinek, hogy ő ártatlan volt, de én összejátszottam a közvédtől és végeztem vele.

Egy ügyvéd részéről ez egyenlő a hazaárulással.

Itt nem lehet védekezni. A bíróság előtt lehet védekezni, lehet tanúkra hivatkozni, lehet alibit igazolni. Itt nem lehet. A társadalom nem folytat le semilyen vizsgálatot, nem idézi meg a vádlottat, hanem ítél.

Engem elítélt.

Mit tehettem volna?

Nem lehettem tovább ügyvéd. Nem volt többé erkölcsi alapom arra, hogy ügyvéd legyek. Hiszen ki is lett volna bolond, ezeketán rám bízni a sorsát?

És most másodszor és véglegesen becsuktam az irodámat.

Megbuktam. A sors nem akarja, hogy Hiszek Tóbiás ügyvédeskedjék.

Miután pedig élni kell valamiből, író lettem. Megpróbálok új életet kezdeni.

Ez az én történetem.

És hamarosan megállapítottam, hogy kellett valami igazságnak lenni Anker vádjában. Vagy ha nem az ő vádjában, a sors rendelkezésében. Tényleg nem biztos, hogy alkalmas vagyok arra, hogy mások érdekeit védjem.

Ez akkor volt, amikor, most egy éve, felmondólevelet kaptam a háztulajdonostól, akinek a házában volt a lakásom. Személyesen hozta el a levelet és átadta. Megkért, hogy a borítékra írjam rá, hogy átvettem. Megmagyarázta, hogy a házat eladta, nekem másik lakást fognak kiutalni, mert a vevő kíván beköltözni az én lakásomba, de a felmondást elkészítette, hogy időben értesítsen a dologról.

Mindig rendes ember volt, igazán szép tőle, amiért nem akarta, hogy váratlanul érjen ez a kellemetlenség.

A házat a szegény, elesett, dadogó Boros Béla vette meg. Másfél millióért. Honnan lehetett ennek a kopott, szegény embernek másfél milliója?

Nem volt nehéz kitalálni.

Mondom, megérdemeltem a sorsomat.